

San Francisco 24. září 1918

Milovaný pane předsedo!

Myslel jsem, že Vám budu moci více psátí, avšak s cestou byly hloupé obtíže jednak pro málo místa, jednak pro nedostatky administrativy takže jsem ztratil mnoho času. Posílám tudíž, milovaný pane předsedo jen několik poznámek:

- 1) Špaček a Houska přinesou Vám toto psaní, vzorek pečeti, 4 dopisy, jež dle svého dobrého zdání přečtete nebo je laskavě dejte poslati; nemohl jsem to sám učiniti
- 2) Náš poměr ke Spojencům, *jmenovitě k Francii* musí býti jasnější a praktičtější. Byl bych Vám vděčný, kdybyste též sám zdůraznil, ač se věc rozumí sama sebou, že jmenovitě
 - a) nikdo nemůže vstoupiti do československého vojska nebo účastniti se misie pod heslem naším bez vědomí a svolení Nár[odní] Rady t.j. v konkrétním případě pro Rusko, kde zodpovědnost nesu já, beze mne.
 - b) o veškeré potřeby pro vojsko v Rusku dbá, příslušně návrhy podává a rozpočet vypracovává zpravidla štáb. Žádné vydání nemůže býti učiněné na účet československého národa bez schválení Nár[odní] Rady.

Důvody: Od mého odjezdu z Washingtonu konstatoval jsem jisté symptomy. Náš generál Janin naprosto čestný člověk, ale občas slabý a důvěřivý. Mojí povinností i jako člena N[árodní] r[ady] i jako přítele Janinova je bděti, což mi bude tím lehčí, čím jasněji budou vytčeny povinnosti každého.

(Do missie dostal se, přes mé upozornění, pro aviatické oddělení hrabě *Rochefort*, absolutně neschopný degenerovaný aristokrat, jemuž se zachtělo jít do Ruska. Aneb princ *Murat!* Ten je až příliš chytrý. Proto jsem nerad viděl, že byl pověřen koupí automobilů *atd.*

jiný příklad: Zjistil jsem, že dva důstojníci naší misie pod titulem, že nesou šifrované zprávy na vyslanectví v Peking, měli se odtud oklikami dostat ke *gen. Alexejevovi* a s ním *vyjednávatí jménem československé armády.*

Vyjednávání s Alexejevem není a priori zločin, jestli Al[exejev]ovy záměry nejsou zpátečnické a když se tak jedná s naším souhlasem. Ale ne jinak.

Upozornil jsem okamžitě ony dva důstojníky, že jim odnímám charakter členů českosl. missie, že i to, co konají, činí jako francouzští důstojníci výhradně a na odpovědnost franc. vlády. O těchto konkrétních případech, prosím Vás, nemluvte s Janinem. Bylo by to zbytečně trapné. Spolehněte na mne a pomozte mi tím, že prohlásíte ony dva výše uvedené principy. Je málo lidí, jimž stačí říci věc jednou. „Il faut mettre les points sur lesi.“^a

3) *V Itálii bude Vaším průvodcem Gonse*, jehož adresu dostanete na velevysl. První sekr[etář] velevysl[ance] *Charles Roux* vykoná vše a rád si pohovoří. Udržujte s ním styky.

Promluvejte se *Soninem* velmi upřímně a intimně, je to naprosto poctivá duše, ač poněkud těžkopádný. Opatrněji s *Orlandem*. Je slaboch, oportunist, měkký, dost čestný. *Gallenga* je (byl) ministrem propagandy. Více chytrý než inteligentní, arivista, nám oddaný, neboť vidí v naší věci svoji kariéru. Intrikuje proti Soninovi. *Bissolati* poctivé dítě. Najed se ministerské kaše a je mu špatně. Neumí v tom chodit. *Nitti* je nejdůležitější osobnost v Itálii, budoucí premiér, mstivý, lstivý, v podstatě sentimentální, brasseur d'affaires, finančně zdá se poctivý. Informace dává Gonse a ambasador. Myslím, že si mne *Nitti* váží, neboť jsem se mu nedal překabátit. Generál *Diaz*, spíše generálský úředník než generál, Neapolitán, dílo *Nittiho*, nyní přeskakuje k *Orlandovi*. Vyvíjí se tudíž příznivě pro nás. Generál *Graziani* je naprosto čestný člověk a dobrák. Otec vojska, ale fanatik, často ztřeštěný, ne vždy rozvázný, nám absolutně oddaný, ale jeho oddanost někdy škodí. Není dost politik. Plukovník *Vacchelli*, šef kabinetu min[isterstva] války, nejpoctivější, politický nejvyspělejší voják, můj upřímný přítel. Mluvejte s ním upřímně, nebojte se ho požádat o cokoliv. Ministr války *Zuppelli*, pořádný člověk, iredentista, náš přítel, nemá dost energie. Z parlamentních předáků asi nejdůležitější *Ruffini*, velmi pořádný *Torreje* náš velký přítel, ale spíše z egoismu než z přesvědčení. Protivník *Sonina*, ambiciozní. Udržovati s ním přátelství, ale pozor.

Italský komitét pro neodvislost Čech obsahuje mnoho dobrodruhů. Předsedou je princ *Scalea*. Úzké styky s Hlaváčkem, slaboch, ctízádnostivý, finančně dost zkrachovaný. Celá banda *Kije*^b z našeho jména.

V jednání s Itálií nezapomeňte, že jim nejde tak o věc jako o formu vyjádření. Hodně úsměvů, laskavostí, pozornosti, důvěry. Ital není schopný oklamati toho, kdo mu úplně důvěřuje – a to ho mrzí.

Společnosti: Hrabě *Primoli*, naprosto čestný, všude známý (ve Francii v Anglii a j.), pochází, myslím, z rodiny Napoleonovy. Počíná býti hodně senilní. Najdete ho všude. Všecko vyzvoní, ale také zkreší, jinak dobrák. Rodina markýze *Benzoni*: Situace velmi delikátní. Slečnu *Julianu* oceníte sám. Pro ni je problém řešen, já jsem necítil mravního práva řešiti problém po čas války. Ale přiznávám se Vám, že mi je nesmírně drahá. Láska? Či prostě úcta před mravní silou a duševním bohatstvím tohoto elitního tvora? V každém případě nás pojí vroucí duševní svazky.

Italové (rodina, obecenstvo) předbíhají trochu událostem, když nás představují jako snoubence. Dnes však nemám ani času ani příčiny, abych proti tomu zakročoval. Mějte ji rád, důvěřujte jí; zná dobře Itálii, osoby, je neocenitelná. *Zanotti Bianco* je seriózní vlivný, pořádný voják-politik. Princezna *Venosa* – milá dětská paní, – *Královna-matka* je bystrá hlava, nám oddaná.

Rozhodně vyhledejte *krále*, je to pěkný, bohatý člověk. Tudíž *Gonse*, sl. *Juliana*, *Vacchelli*.

Z našich:

Papírník je pracovitý, hodně byrokratický, ne dost samostatný, naprosto poctivý. Nevím, co učiníte s jistým *Konrádem*. Jsou proti němu námitky. Rozhodně odstřelit *Hlaváčka*, je z typů Horký atd. Vezměte laskavě *do Itálie* a *do Francie* mnoho mých fotografií, učiníte mi tím službu a bude to i jinak dobře. Co se *Allena* týče, on chce – ne já – aby

byl atašé u naší vlády. Můžete ho přijmouti, je pořádný, náš přítel, má styky. Odjíždím na Korea Maru. Budu za týden v Honolulu, za 18 dní v Tokiu. To k vůli kabelům, kdybyste mi chtěl něco sdělit. Já Vám budu často psát. A teď s Bohem, můj drahý, předrahý tatíčku. Ruky políbení Olince a několik pus a stisk ruky přáteli, mezi něž nemohu počítati Hurbana – o tom Vám napíšu později.

S Píseckým to zařídím. Peněz mám dost. Prosí mne, abych Vás jeho jménem ujistil jeho nejupřímnější úctou a láskou.

Váš

Milan

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. V–VIII–17b, k. 295. Originál, strojopis. Adresa: French Embassy, Prof. T. G. Masaryk, Washington D.C.

- a – Je třeba vše dojednat do posledního puntíku (francouzsky).
- b – Zřejmě má být „tyje“ nebo „žije“.

M. R. Štefánik T. G. Masarykovi
San Francisco, Ca., 28. září 1918

/108

Na palubě Korea Maru 28. září 1918.
Gen. M.Štefánik

Panu
T. G. Masarykovi, předsedovi Československé Nár[odní] Rady.

Předrahý pane předsedo!

Již z formy a nepropracovaného obsahu posledního listu, jež jsem Vám zaslal po Špačkovi a Houskovi, poznal jste, že byl psán velmi zbožně.

Přijel jsem do San Francisca v sobotu odpoledne a hned v neděli jsem ochuravěl; pondělek byl vyplněn řadou *Vám* známých formálností a tak teprve v úterý jsem se dostal k nadiktování několika poznámek za stálého vyrušování různými návštěvami. Na konečnou úpravu nebylo kdy, neboť Písecký stěží dokončil dopis na lodi před samým odjezdem.

Jsou věci, o nichž jsem se buď nezmínil nebo jen nedostatečně a proto posílám nové poznámky, něco opakuji, něco nového pak připojuji.

Rozvrhuji si celou naši akci na dvě velké skupiny: